

Hoe Absoluut Is Mijn Waarheid?

- 1) Hoewel de titel niet van mij is, zal ik die toch als uitgangspunt nemen. Onder “mijn waarheid” versta ik dat wat ik waar vind, onder “jouw waarheid” dat wat jij waar vindt. Mijn eerste stelling luidt: *Wat waar wordt gevonden hoeft niet waar te zijn.* Als ik geloof in een voortbestaan na de dood en mijn broer gelooft dat er geen voortbestaan is na de dood, zijn mijn broer en ik het er over eens dat minstens één van ons tweeën iets voor waar houdt wat niet waar is.
- 2) *Voor zover iets waar is, is het absoluut waar, zonder aanzien des persoons.* Als je zegt “koeienmelk is gezond” heeft het zin te vragen: voor wie is het gezond, voor kalveren, voor mensen, voor katten? Maar als je zegt “het is waar dat er een leven na de dood is”, heeft het geen zin te vragen: voor wie is het waar? Zelfs als het waar was dat er slechts voor sommige uitverkorenen een leven na de dood is, dan nog zou dat voor iedereen waar zijn.
- 3) *De vraag in hoeverre iets waar is, betreft niet degenen voor wie het waar is, maar het voor iedereen geldende opzicht waarin het waar is.* Dat wat voor waar wordt gehouden kan voor velerlei uitleg vatbaar zijn. Een simpel voorbeeld: wanneer begint de zomer? Antwoord: rond 21 juni. Dat is waar, maar zeker niet absoluut waar. Het vraagt om nadere nuancering. In de gematigde streken van het noordelijk halfrond van de aarde begint de zomer rond 21 juni. Dat laatste geldt net zo goed voor ons als voor mensen die in Australië wonen of voor maanreizigers.
- 4) *Wat ik waar vind kan op twee verschillende manieren van mij zijn, namelijk wel of niet op grond van mijn waarheidsvinding, mijn ervaring, mijn verwerking.* Toelichting: het kost helemaal geen moeite iets te vinden, maar wel iets gevonden, uitgevonden of ontdekt te hebben. Bij voorbeeld: iedereen vindt dat struisvogelpolitiek een slechte, domme en weinig doeltreffende strategie is. Dat is een waarheid als een koe, een absolute waarheid. En toch heb ik zelf ervaren dat het veel moeite kost die waarheid ter harte te nemen. Goethe heeft ooit gezegd: “Er is al veel waars gedacht; het komt er op aan het nogmaals te denken.”
- 5) *Hoe meer mijn waarheid van mij is, d.w.z. door mij zelf gevonden, hoe absoluter die is.* Bij voorbeeld: sommige mensen geloven dat God bestaat of dat God niet bestaat zonder zich af te vragen wat voor God wel of niet bestaat. Maar iemand die worstelt met de godsvraag kan er niet omheen daar aandacht aan te besteden. Wie op grond van eigen ervaring en eigen bevindingen atheïst wordt, ontkent het bestaan van andere goden dan de God die gevonden wordt door degene die op grond van eigen ervaring en eigen bevindingen gelovig wordt of vorm geeft aan zijn of haar geloof.
- 6) *Elke waarheidsvinding is tevens onwaarheidsvinding, elke kennis tevens tweeledige zelfkennis.* Je kunt alleen iets ontdekken als je uit een illusie komt. De moeite die het kost je iets waars eigen te maken, is recht evenredig met de hardnekkigheid van onvermoede vooroordelen. Als de zon door de wolken breekt, worden er twee tegengestelde dingen zichtbaar. De verduisterende wolken en het licht. Voor zover ik egocentrisch, bekrompen of eenzijdig ben, besef ik het niet en voor zover ik het besef te zijn, ben ik het niet meer.
Toelichting aan de hand van voorbeelden: mijn transcendentale jeugdervaring, de sterrenhemel, de stok in het water, de overgang van een egocentrisch naar een omvattender perspectief.